

Akit szívesen látnak Afganisztánban

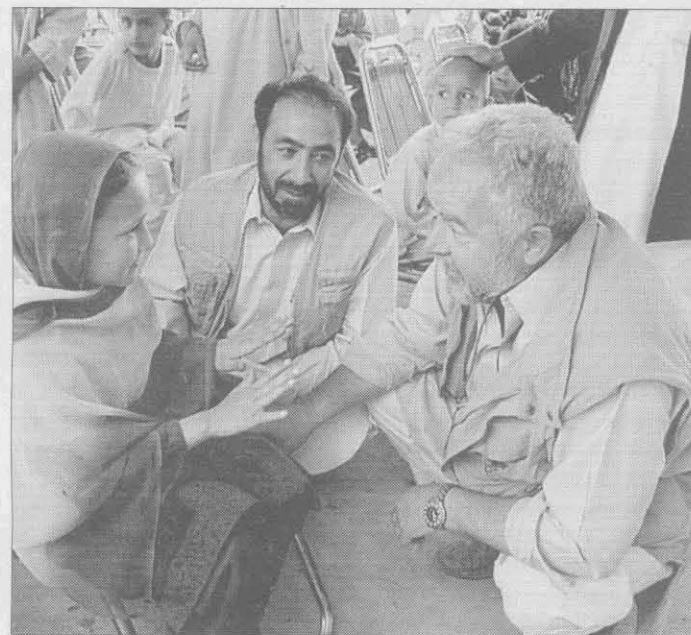
Egy magyar származású német orvos kalandjai a korábban szovjetek, most pedig amerikaiak által megszállt országban

■ STEFAN LAZAR (KÖLN)

Röviddel azelőtt, hogy az észak-afganisztáni Baglanban kilencven ember esett áldozatul egy öngyilkos merényletnek, a müncheni repülőtéren landolt az Egyesült Arab Emírátsok légitársaságának gépe. Ezzel a járatral érkezett a Németországban immár közismert Reinhard Erős doktor, Afganisztán önzetlen, önfeláldozó támogatója, a megszállt ország falusi lakosságának jötevője. A magyar származású (apja, Erős Sándor Sarkadon született) orvos vezeti a családja által alapított Afganisztáni Gyereksegély nevű szervezetet mintegy húsz esztendeje. „Apám a visszavonuló német hadsereggel, a Wehrmachttal hagyta el Magyarországot és került – a világháború befejeztével – amerikai hadifogságba. Bajor nőt vett feleségül, sokat utazott, de sosem foglalkozott a gondolattal, hogy visszatérjen szülőföldjére. Környezetemben, az iskolában senki sem beszélt magyarul így sem szükségem, sem lehetőségem nem volt a magyar nyelv elsajátítására, amit ma persze nagyon sajnállok. Örökségül kaptam viszont a magyarokra jellemző szabadságvágyat.”

Törvénytelen segítyezés

Vélhetőleg a magyaros virtus sodorta az ázsiai tűzfészekbe a német hadsereg, a Bundeswehr ejtőernyős és hegyvidéki alakulatait is megjárta főtörzsőrmestert, aki a tisztiskola elvégzése után orvosi diplomát szerzett. Medikusként politikai tudományokkal is foglalkozott, és antikommunista attitűdjé révén arra a következtetésre jutott, hogy segítenie kell a szovjetek által megszállt Afganisztánban.

Reinhard Erős afgán falusiak körében. Segítségére szorulnak

„A megszállt Afganisztánban két vonalon lehetett segíteni: vagy Németországban rendezett politikai tiltakozó megmozdulásokkal, vagy a helyszínen szociális, humanitárius támogatással, bátorítva az embereket, hogy tartsanak ki, ne meneküljenek el, ne idegenben keressék a boldogságot, várják ki a szovjetek visszavonulását. Feleségemmel politikai agitációs munkába kezdünk” – meséli lapunknak Reinhard Erős, aki tevékenységéhez Bonnban keresett hasonlóan gondolkodó társakat, és megalapította velük a német-afgán bizottságot. „Németországba menekült afgánokon keresztül építettük ki kapcsolatainkat a Pakisztánban, elsősorban Pesavar környékén létesített menekülttáborok lakóival. Ezek közül kerültek ki később a fegyveres kísérők, akikkel nekivágtam a veszélyes útnak” – mondja a dok-

tor. A húsz-harminc tevével felszerelt csapatnak a több mint négyezer méter magas Spin-Gar hegyvonulaton kellett átjutnia, hogy elérje az orvosi segítségre szorult afgán falvak lakosait. „Kalandvágy, rizikó-vállalás, kíváncsiság nélkül aligha vállalkozik valaki ilyen feladatra. Munkám teljesen törvénytelen volt, a szovjet megszállók nem tűrték külföldi segítségnyújtó munkáját. Damoklész kardja függött feletünk, amikor éjszaka, titokban átléptük a határt. Napközben el kel-

Afgán rendőr Kabulban. A helyi rendfenntartó erők esélytelenül veszik fel a harcot a fegyveres csoportokkal

FOTÓ: AFP/MASSOUD HOSSAINI

A mudzsahedin kísérettel lezajlott segélyakciók három hónapig tartottak. Évente több mint 180 ezer beteg és sebesült jutott orvosi ellátáshoz. Reinhard Erős felesége és négy fia a határvárosi Pasavaranban lakott. Anette Erős megalapította és vezette az Európai Iskolát, minden idők legegzetikusabb német tanintézetét, amelyet négy földrészi gyerekei látogattak. Az afganisztáni menekültek mellett európai, amerikai és ázsiai segélyszervezetek alkalmazottai küldték ide gyerekeiket. Ebből az iskolából fejlődött ki tíz esztendővel később, 1998 nyarán a pesavari Békeiskola, az Afganisztánból elmenekült, Pakisztánban élő lányok egyik legjobb nevelőintézte. Az Erős család közvetlen közelében tanyázott Oszama Bin Laden. „E szomszédságnak nem tulajdonítottam különösebb jelentőséget, hiszen akkor még ismeretlen ember volt. Egy arab toborzóirodát vezetett, ahol önkéntesek jelentkeztek az oroszok elleni harcra. A mi oldalunkon állt. Jóval később – amikor már terrorvezérként jelent meg a médiában – döböntem rá, hogy ki is volt valójában az az ember, aki tőlünk mindössze három házzal odébb lakott!”

Erős doktor az orosz megszállás időszakát felidézve meséli: „Napon-ta történtek olyan események, amelyeket az ember nem tud elfelejteni. Akkori harminc munkatársam közül ma már csak hat él. Állandó veszélynek voltunk kitéve, az oroszok páncélcsoportokkal, helikopterekkel támadtak. Ők sebesítették meg súlyosan az egyik falusi polgármester hat esztendőes kisfiát, akin én – a rendelkezésünkre álló lehetőségekkel – már nem tudtam volna segíteni. A szükséges operációt csak a szovjetek katonai kórházában lehetett volna elvégezni. Ezt a megoldást az apa mereven elutasította, attól tartott, hogy a gyereket – felépülése után – az oroszok nem adják ki, hanem kommunista nevelőotthonba viszik, agymosásnak vetik alá, és nem kizárt az a lehetőség sem, hogy a fiú később, mint a Vörös Hadsereg katonája Afganisztánban kerül bevetésre a saját honfitársai ellen. Az apa akarata érvényesült, a gyerek pedig belehalt sérülésébe. Ezt követően lelki válságba zuhantam, Németországba visszatérve kaptam

pszichológiai kezelést. Ez az emlék azóta is kísért.” Az oroszokat a tálibok hatalmas követte. „A tálibok nem terroristák, hanem fanatikus erők, akiket Szad-ud-Arabia anyagi támogatásával pakisztáni tiszték képeztek ki, s a korániskolákban arra oktattak, hogy a brutális iszlám ideológiának hódoljanak. A szovjet inváziót megelőzően a kabuli egyetemen dolgoztam docensként és több olyan személlyel ismerkedtem meg, akik később a tálibok sorai-ban vezető szerepet kaptak. Engem, volt tanárukat nem németnek néztek, hanem szövetségesnek tartották és tisztelték. Ennek köszönhetően a tálibok uralta területeken folytathattam munkámat” – idézi fel a történeteket Erős. Erre az idő-re nyúlik vissza az Erős család újabb akciója, a kizárólag magán adományokkal működő Afganisztáni Gyereksegély nevű szervezet létrehozása.

Tea az ördöggel

A szülők mellett a gyermekek – végzettségük szerint jogász, közgazdász, mérnök, szakács – is elkötelezettjei a szervezetnek. Az idő előtt nyugalomba vonult ötvennyolc esztendőes Reinhard Erős doktor azóta is a kelet-afganisztáni hegyek falvaiban tölti az évek felét. „Nem a kabuli politikusokkal dolgozom együtt, hanem a falvak polgármestereivel, esetleg a járási fő-

nökkel.” Az egyik iskola megnyitása alkalmából a kerület oktatási vezetője, „afganisztáni német” címmel tüntetett ki Eröst, majd hozzátette: ha továbbra is ott marad, akkor még hívó mozlim is lehet belőle. Kétezer jelenlévő tapsolt lelkesen, meséli a doktor.

Pillanatnyilag 18 iskolában mintegy ezer pedagógus oktat ötvenezer gyereket, két nagy kórház, öt egészségügyi állomás, nyolc számítógépes központ működik évi egymillió eurós, kizárólag adományokból származó költségvetéssel. A német sajtó elismerő kommentárokkal kíséri a magyar gyökerekkel rendelkező orvos fáradhatatlan munkáját, előadás-sorozatát. Afganisztán tragédiájáról, a békés újjáépítés lehetőségeiről ír 2002-ben megjelent, azóta kilenc kiadást megélt könyvében, amelynek címe: Tea az ördöggel – katonarvosként Afganisztánban. Íme néhány lapvélemény: „Erős doktor Gyereksegély múltira visszatekintő tapasztalatait több mint ezer előadás során tolmácsolta különböző magas rangú nemzetközi fórumok közönségé-

Növekvő ópiumtermelés

lág összes ópiummennyiségének 93 százalékát az ENSZ becslése szerint. Az export értéke négy milliárd dollárra tehető. A tavalyi év a drogtermelés fel-futásán kívül a legvéresebb is volt azóta, hogy 2001-ben elűzték a hatalomból a terroristáknak menedéket nyújtó tálibokat. Több mint hatezer ember – jó-részt lázadó, de emellett ezer afgán civil és mintegy 220 külföldi katona – vesztette életét. A NATO leg-utóbb akkor szerzett tanúbizonyságot a kábítószer-termelés és a fegyveres lázadás közvetlen kapcsolata-ról, amikor visszafoglalták a táliboktól Musza Kala várost Hilmen tartományban, a világ legnagyobb máktermelő központjában. A városban több tucat heroingyártó laboratóriumot, és utcai áron számolva ötszázmillió dollár értékű kész kábítószert találtak – William Wood amerikai nagykövetség szerint. „Amint meglátok egy mákföldet, arra gondolok, hogy ez pénzzé változik, aztán fegyverekké, amelyekkel afgánokat ölnek és a nemzetközi erők katonáit” – mondta McNeill tábornok.

Növekvő ópiumtermelés

■ MTI

Az ópiumtermelés további gyors növekedésére, és ezzel együtt több biztonsági problémára számított Afganisztánban ebben az évben a helyi NATO-erők főparancsnoka. „Szerintem a máktermés újabb robbanásszerű növekedésének leszünk tanúi, és úgy vélem, hogy ez még több problémát okoz majd a biztonság terén” – jelentette ki kabuli tájékoztatóján, szerdán Dan McNeill amerikai tábornok, az afganisztáni nemzetközi biztonsági erők, az ISAF vezetője. Afganisztánban már 2006-ban is rekordmennyiség termelt az ópium alapanyagából, de tavaly még ezt is felülmúlták mintegy 34 százalékkal. A közép-ázsiai országban termelték meg 2007-ben a vi-

nek és hatszáz német gimnázium diákjainak. A közelmúltban a Die Zeit kiadójáról elnevezett Marion-Grafin-Dönhoff-díjjal tüntették ki. A zsűriben többek között Richard von Weizsäcker volt államelnök Helmut Schmidt exkancellár is szavazott. A hamburgi színház ezerfőnyi közönsége ünnepelte Eröst, aki nem tagadta meg önmagát és kijelentette: „Ebből a tízezer euróból két nagy lányiskolát tudunk megnyitni, gazdag könyvtárral.” Az afganisztáni Gyereksegély szervezet Németországban egyetlen főfoglalkozású és fizetett munkatársat sem foglalkoztat; a Dzsálalábádban működött iroda három afgán alkalmazottja bonyolítja le az adminisztratív ügyeket, havi ötven euró fizetéssel. A könyvelést és számlavezetést a regensburgi Caritas vállalta magára. Afganisztánban jelenleg egyre átláthatatlanabb a helyzet, egyre több a merénylet az ott békefeladatokat ellátó, az infrastruktúra kiépítését biztosító Bundeswehr alakulat ellen is.

Amerikai térryerés

„Az elkövetett merényletek célja, hogy távozásra bírja a nemkívánatos külföldieket. Ez minden olyan idegenre vonatkozik, akit nem maguk az afgánok hívtak be. A német hadsereg nyújtotta támogatás értéke elvitathatatlan, de jelentéktelen a megszállás tényével összevetve. A szovjetek is modernizáltak, tehát jót is tettek, mégis gyűlölték őket! Az afgánok csak azt látják szívesen, akit ők maguk hívtak hazájukba. Engem például meghívtak, az amerikaiakat azonban nem. Az afgánok látják, hogy az Egyesült Államok katonai bázisokat épít, Kandahárban és Bahranban óriási repülőtereket alakít ki, amelyek révén hosszú időre érvényesíteni tudják az amerikai érdekeket ezen a vidéken” – mondja Reinhard Erős.

A nagypolitika leheletét sem érezni abban a Regensburg környéki kis faluban, ahol Erős doktor és felesége él. Az ezer lakosú Mintraching hangulata illik a család szerénységéhez. „Anyagiakban valóban szerénynek mondhatom magam. Tizenegy éve építettünk itt egy faházat, egy szerényebb típusú autóval közlekedem, negyed óra alatt bent vagyok a kétezer éves múltira visszatekintő Regensburg belvárosában, ahol valamikor iskolába jártam. Ameddig fizikailag bírom és az afgánok szívesen látnak, dolgozom tovább. Ha viszont azt mondanák, hogy most már maguk képesek megoldani feladataikat, mi pedig maradjunk itthon, akkor itt maradunk.” Erős doktor egyelőre követi Mohamed prófétát útmutatását, miszerint „A diák tintája fontosabb, mint a harcos és mártír vére.”